

EVLİ VE BEKÂR BİREYLERİN EVLİLİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Selen BİLGİ¹, Mahmut YARAN², Emre DEMİRTAŞ³

ÖZ

Bekar ve evli bireylerin evliliğe karşı tutumları farklılık gösterebilmektedir. Bu çalışmada evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda evli ve bekar bireylerin evlilik tutumları cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, yaş, ekonomik düzey ve öğrenim durumu değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini evli ve bekâr bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise evreni yansıtacak şekilde seçkisiz örnekleme metodu kullanılarak seçilmiştir. Olası veri kayıpları göz önüne alınarak 228 kadın 155 erkek katılımcıdan oluşan toplam 383 birey örneklem grubu olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılan bireylere "Kişisel Bilgi Formu" ve "Evlilik Tutumları Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verileri analiz etmek için Bağımsız Örneklem t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarında fark olma durumu ile karşılaşıldığında farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek için Post Hoc Testlerinden Tukey, LSD Testleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre evli ve bekar bireylerde medeni durum, ebeveyn medeni durumu, yaş, sosyo-ekonomik düzey ve öğrenim düzeyi değişkenlerinin istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ve çalışma durumu değişkenleri açısından yapılan incelemelerde ise ortaya çıkan fark anlamlı düzeyde değildir. Evli bireylerin bekâr bireylere göre evlilik tutumlarının daha olumlu olduğu, ayrıca tüm katılımcıların evlilik tutumlarının ebeveyn medeni durumu, yaş, sosyoekonomik düzey, öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılaşma gösterdiği bulgusuna ulaşılırken evlilik tutumunun cinsiyet ve çalışma durumu değişkenlerine göre ise anlamlı farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda evlilik tutumuna ilişkin yordayıcı etkilerin incelendiği araştırmaların yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Evlilik Tutumları, Evli Bireyler, Bekâr Bireyler

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, E-Mail: selenbilgi55@gmail.com, ORCID: 0009-0009-5656-2882

²Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, E-Mail: mahmut.yaran@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1703-590X

³Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, E-Mail: emre.demirtas@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7524-6361

Alıntılama: Bilgi, S., Yaran, M., Demirtaş, E. (2024). Evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumlarının çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 8(15), 37-49.

INVESTIGATION OF MARRIAGE ATTITUDES OF MARRIED AND SINGLE INDIVIDUALS IN TERMS OF VARIOUS DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

The attitudes of single and married individuals towards marriage may differ. In this research, the marriage attitudes of married and single individuals were examined in terms of various variables. For this purpose, the marriage attitudes of married and single individuals were examined in terms of gender, marital status, employment status, age, economic level and education level variables. In the research, descriptive survey design, one of the quantitative research methods, was used. The population of this research consists of married and single individuals. The sample group of the research was selected using the random sampling method to reflect the universe. Considering the possible data loss, a total of 383 individuals consisting of 228 female and 155 male participants were selected as the sample group. The "Personal Information Form" and the "Marital Attitudes Scale" were administered to the individuals who participated in the study. Independent samples t-test and one-way analysis of variance were used to analyse the data obtained from the research. If there was a difference in the results of the analyses, post hoc Tukey and LSD tests were used to see which group the difference came from. According to the results of the analyses, it was found that the variables of marital status, parental marital status, age, socio-economic level and educational level created a statistically significant difference between married and single individuals. In the analyses carried out on the variables of gender and employment status, the difference was not significant. Married persons are more likely to be married than single persons.

Key Words

Marriage Attitudes, Married Couples, Single Person

Giriş

Medeni kanuna göre evlilik iki ayrı cins arasında sürekli bir hayat ortaklığı oluşturmak üzere kurulan bir akit olarak tanımlanmaktadır (Nazlı, 2020). Evliliğin kurulması, sürdürülmesi ve devamı sağlıklı ailelerin ve doğal olarak sağlıklı bireylerin yetişmesine kaynaklık etmektedir. Bu nedenle evlilik ile ilgili araştırmalar gelecek nesillere ışık tuttuğu için değerlidir (Turgut, 2015). Evlilik, pek çok farklı kültürde kabul edilen bir yaşam biçimidir. Bireyler evlenerek yeni bir yaşam dönemine girerler. Kişiler farklı sebeplerle evliliğe yönelebilirler. Bu sebeplere kişisel mutluluk, ebeveyn olma arzusu, güvende hissetme ve sağlıklı bir cinsel yaşam örnek olarak verilebilir. Tüm bu sebepler evliliğin neslin devamını sağlama, sağlıklı bireyler yetiştirme, aile üyelerinin ortak bir amaca sahip olması gibi işlevlerini yerine getirir (Kalkan, 2012).

Mutlu bir evliliğe sahip bireylerin bekâr bireylere göre hem fiziksel hem de ruhsal sağlıkları çok daha iyidir (Nazlı, 2020). İşlevsel veya işlevsel olmayan evliliklere sahip olmak sadece evli bireylere etki etmez. Aynı zamanda o aile içerisindeki diğer üyelerin de fiziksel ve ruhsal sağlıklarını önemli düzeyde etkiler. Mutsuz ailelerin çocukları diğer çocuklara oranla daha fazla davranış bozuklukları veya uyum sorunu gösterirler. Sonuç olarak sağlıklı ve mutlu beraberlikler sağlıklı ve mutlu bir toplumun inşa edilmesini sağlar. Evliliğin insan hayatını sosyal, duygusal, fiziksel, ruhsal açıdan bu denli etkiliyor olması günümüzde evlilik ve evlilik ilişkileri üzerinde yapılan çalışmaları artırmaktadır. Özellikle değişen çağ ile bireylerin ihtiyaç ve arzuları farklılaşmakta ve evliliğe bakış açıları değişim göstermekte ve evlenme oranları git gide düşmektedir (Akyazı vd., 2022). Bireylerin sosyo-demografik özelliklerinin evlilik tutumuna etki ettiğine yönelik

araştırmalar mevcuttur. Aynı zamanda bireylerin evlilik tutumlarının oluşmasında yetiştikleri aile ortamının da etkili olduğu söylenebilir (Duran, 2010). Hızla modernleşen dünyada, geçmiş dönemlere kıyasla evlilik durumunun yapısı farklılaşmıştır. Bu nedenle de günümüz evliliklerinin yapısının incelenmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir (Karabacak ve Çiftçi, 2016). Bu kapsamda evli ve bekâr bireylerin evliliğe dair tutumlarının incelenmesine ve bunlara etki eden değişkenlerin ele alınmasına yönelik araştırmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu nedenle bu araştırmada, evli ve bekâr bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranmıştır: Evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır? Evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları ebeveynlerinin medeni durumuna göre farklılaşmakta mıdır? Evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları çalışma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır? Evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları yaşa göre farklılaşmakta mıdır? Evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları algılanan ekonomik düzeye göre farklılaşmakta mıdır? Evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumları öğrenim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumlarını sosyo-demografik değişkenler açısından belirlemek amacıyla yapılan betimsel tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modeli araştırmalar, geçmişte veya halûhazırda var olan bir durumu olduğu gibi betimleyen araştırmalardır (Karasar, 2015: 77). Araştırmaya başlamadan önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 25.11.2022 tarihli ve 2022-949 karar sayılı yazısıyla etik kurul izni alınmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evreni evli ve bekâr bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise evreni yansıtacak şekilde seçkisiz örnekleme metodu kullanılarak seçilmiştir. Seçkisiz örnekleme belirlenen nitelikleri bünyesinde barındıran bir evrenden, istatistiksel hesaplarla evreni yansıtabilme büyüklüğüne sahip ve tamamen rastgele bir örneklem seçmeye olanak tanımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışma grubunu 228'i kadın (%59.5) 155'i Erkek (%40.5) olmak üzere toplam 383 evli ve bekâr birey oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Sorumlu araştırmacının hazırlamış olduğu bu form bazı demografik değişkenler ile evli ve bekâr bireyler hakkında bilgi edinmek için hazırlanmıştır. Form yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, ebeveyn medeni durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik düzey değişkenlerini içeren toplamda 7 sorudan oluşmaktadır.

Evlilik Tutumları Ölçeği: Braaten ve Rosen (1998) tarafından geliştirilmiş, Öz-Soysal, Uz-Baş ve Aysan (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Evlilik tutumlarını ölçen araç, 1 (Tamamen Katılmıyorum) ile 4 (Tamamen Katılıyorum) şeklinde puanlanır ve 4'lü Likert tipidir. Evlilik tutumları ölçeği toplam 23 maddeden ve bir boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 1,3,5,8,12,16,19,23 numaralı

maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan minimum puan 23 maksimum puan ise 92'dir. Puanların yükselmesi evlilik tutumlarının olumlu olduğu anlamına gelmektedir. Evlilik Tutumları Ölçeği'nin madde güvenirlik ve iç tutarlılık katsayısı .85, test-tekrar test güvenirlik katsayısı .91'dir.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler SPSS 25.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Yanıtlara ait kişisel verileri ortaya koymak için frekans (*f*) ve yüzdeler (%) değerlendirilmiş, teste verilen yanıtların güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Analiz öncesi verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için yapılan analizde basıklık-çarpıklık katsayılarının uygun aralıklarda (-3, +3) olduğu saptanmıştır (Kalaycı, 2016). Veriler normal dağılım gösterdiği için katılımcıların evlilik tutumları, ebeveyn medeni durumu, çalışma durumu, kişilerin medeni durumu, cinsiyeti değişkenleri Bağımsız Örneklem t-testi ile katılımcıların evlilik tutumları sosyo-ekonomik düzey, öğrenim durumu, yaş değişkenleri ise Tek Yönlü Anova Testi LSD ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Araştırmada anlamlılık değeri olarak $p < 0.05$ alınmıştır.

Bulgular

Tablo-1'de araştırmaya dâhil edilen bireylerin demografik özelliklerine yönelik dağılımları gösterilmiştir.

Tablo-1.Katılımcıların Demografik Özellikleri

Ebeveyn Medeni Durumu	N	%
Birlikte	252	61.9
Ayrı	155	38.1
Toplam	407	100
Eğitim Düzeyi	N	%
İlköğretim	29	7.6
Lise	90	23.5
Önlisans	62	16.2
Lisans ve Lisansüstü	202	52.7
Toplam	383	100
Çalışma Durumu	N	%
Evet	244	63.7
Hayır	139	36.3
Toplam	383	100
Sosyo Ekonomik Düzey	N	%
Düşük	93	24.3
Orta	236	61.6
Yüksek	54	14.1
Toplam	383	100
Yaş (Yıl)	N	%
18-30	175	45.7
31-40	104	27.2
41-50	53	13.8
51 ve üstü	51	13.3
Toplam	383	100

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin %61.9'unun ebeveynleri birlikte, %61.6'sının ekonomik düzeyi orta, %45.7'si 18-30 yaş aralığında, %52.7'si lisans veya lisansüstü mezunu ve %63.7'si ise halihazırda çalıştığını beyan etmiştir. Tablo-2'de Araştırmaya dâhil edilen bireylerin medeni durumlarına göre evlilik tutumlarının farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik Bağımsız Örneklem t-testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-2.Evlilik Tutumlarının Medeni Duruma göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Tespit Etmek İçin Yapılan t-testi Sonuçları

Medeni Durum	N	Ortalama	SS	p
Evli	193	59.87	9.74	0.000***
Bekâr	190	55.14	10.07	

*p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001

Tablo-2’de görüldüğü gibi araştırmada, medeni durumuna göre evli ve bekâr bireylerin evlilik tutumu toplam puanları ($p=0.000$) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Evli katılımcıların evlilik tutum ölçeğindeki 23 maddeye verdikleri cevapların aritmetik ortalaması 59.87 bekâr bireylerin evlilik tutum ölçeğine verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması ise 55.14 olarak bulunmuştur. Buna göre evli katılımcıların evlilik tutumlarının bekâr katılımcıların evlilik tutumlarından daha olumlu olduğu görülmektedir. Tablo-3’te araştırmaya dâhil edilen bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığına yönelik Bağımsız Örneklem t-testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-3.Evlilik Tutumlarının Cinsiyete göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Tespit Etmek İçin Yapılan t-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	SS	p
Kadın	228	57.31	8.83	0.634
Erkek	155	57.84	11.89	

* $p<0.05$; ** $p<0.01$; *** $p<0.001$

Araştırmada, kadın ve erkek bireylerin evlilik tutumu toplam puanları ($p=0.634$) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Kadın ve erkek katılımcıların evlilik tutumlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Tablo-4’te araştırmaya dâhil edilen bireylerin ebeveynlerinin evlilik durumlarına göre evlilik tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığına yönelik Bağımsız Örneklem t-testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-4.Evlilik Tutumlarının Ebeveyn Evlilik Durumuna göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Tespit Etmek İçin Yapılan t-testi Sonuçları

Ebeveyn-Medeni Durumu	N	Ortalama	SS	p
Birlikte	327	58.28	9.55	0.004**
Ayrı	56	53.08	12.44	

* $p<0.05$; ** $p<0.01$; *** $p<0.001$

Araştırmada, ebeveyn medeni durumuna göre bireylerin evlilik tutumu toplam puanları ($p=0.004$) arasında anlamlı bir fark vardır. Tablo-4’te görüldüğü gibi ($n=327$) ebeveynleri birlikte olan katılımcıların evlilik tutum ölçeğinin aritmetik ortalamasının 58.28 olduğu ebeveynleri ayrı olan bireylerin ($n=56$) ise ölçeğe verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarının 53.08 olduğu görülmektedir. Ebeveynleri birlikte olan bireylerin ebeveynleri ayrı olan bireylere göre evlilik tutumları daha olumludur. Tablo-5’te araştırmaya dâhil edilen bireylerin çalışma durumlarına göre evlilik tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığına yönelik Bağımsız Örneklem t-testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-5.Evlilik Tutumlarının Çalışma Durumuna göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Tespit Etmek İçin Yapılan t-testi Sonuçları

Çalışma Durumu	N	Ortalama	SS	p
Evet	244	57.73	10.54	0.593
Hayır	139	57.15	9.52	

* $p<0.05$; ** $p<0.01$; *** $p<0.001$

Araştırmada, çalışma durumuna göre evlilik tutumu toplam puanları ($p=0.593$) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Çalışma durumuna göre bireylerin evlilik tutum toplam puanları benzerlik göstermektedir. Tablo-6'da araştırmaya dâhil edilen bireylerin yaş düzeylerine göre evlilik tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığına yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-6.Evlilik Tutumlarının Yaş Düzeylerine göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Tespit Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Yaş	N	Ortalama	SS	p
Evlilik Tutumları Ölçeği	18-30	175	58	9.92	0.008**
	31-40	104	59.12	9.85	
	41-50	53	53.43	11.67	
	51 ve üstü	51	56.88	9.05	

* $p<0.05$; ** $p<0.01$; *** $p<0.001$

Tablo-6'da araştırmada yaş değişkenine göre katılımcıların evlilik tutumları toplam puanlarının ($p<0.05$) anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. 31-40 yaş aralığındaki bireylerin evlilik tutum puanlarının en yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen farkın hangi yaşlar arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan Tukey Post-Hoc testine ait sonuçlar Tablo-7'de sunulmuştur.

Tablo-7.Yaş Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığı Tespit Etmek İçin Yapılan Post Hoc Testi Sonuçları

(I) Yaş		Ortalama Farkı (I-J)	p
18-30	31-40	-1.12	0.805
	41-50	4.57175*	0.021*
	51 ve üstü	1.12	0.896
31-40	18-30	1.12	0.805
	41-50	5.69104*	0.005**
	51 ve üstü	2.24	0.561
41-50	18-30	-4.57175*	0.021*
	31-40	-5.69104*	0.005**
	51 ve üstü	-3.45	0.300
51 ve üstü	18-30	-1.12	0.896
	31-40	-2.24	0.561
	41-50	3.45	0.300

* $p<0.05$; ** $p<0.01$; *** $p<0.001$

Tablo-7'de görüldüğü gibi 41-50 yaş aralığındaki bireylerin aleyhine olacak şekilde evlilik tutumu toplam puanları 18-30 ve 31-40 yaş grubundaki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Tablo-8'de araştırmaya dâhil edilen bireylerin ekonomik düzeylerine göre evlilik tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığına yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-8.Evlilik Tutumlarının Ekonomik Düzeye göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Tespit Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Sosyo-Ekonomik Düzey	N	Ortalama	SS	p
Evlilik Tutumları Ölçeği	Düşük	93	55.12	11.11	0.011*
	Orta	236	58.72	9.44	
	Yüksek	54	56.44	10.87	

*p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001

Tablo-8’de araştırmada sosyoekonomik düzey değişkenine göre katılımcıların evlilik tutumları toplam puanlarının (p<0.05) anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Sosyoekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların evlilik tutum puanlarının en yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bulunan farkın hangi yaşlar arasında olduğunun bulunması için yapılan Tukey Post-Hoc testine ait sonuçlar Tablo-9’da sunulmuştur.

Tablo-9.SosyoEkonomik Düzeyler Arasındaki Anlamlı Farklılığı Tespit Etmek İçin Yapılan Post Hoc Testi Sonuçları

(I) Sosyoekonomik düzey		Ortalama Farkı (I-J)	p
Düşük	Orta	-3.59131*	0.011*
	Yüksek	-1.31541	0.726
Orta	Düşük	3.59131*	0.011*
	Yüksek	2.27589	0.294
Yüksek	Düşük	1.31541	0.726
	Orta	-2.27589	0.294

*p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001

Tablo-9’da görüldüğü gibi gelir düzeyi orta olan bireylerin evlilik tutumları toplam puanları bireylerin lehine olacak şekilde gelir düzeyini düşük olarak belirten katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Gelir düzeyini yüksek olarak belirten bireylere göre ise fark anlamlı bulunmamıştır. Tablo-10’da araştırmaya dâhil edilen bireylerin öğrenim düzeylerine göre evlilik tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığına yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-10.Evlilik Tutumlarının Öğrenim Düzeyine göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Tespit Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Eğitim	N	Ortalama	SS	p
Evlilik Tutumları Ölçeği	İlköğretim	29	54.48	12.91	0.038*
	Lise	90	55.92	9.54	
	Önlisans	62	56.98	9.80	
	Lisans, Lisansüstü	202	58.84	9.98	

*p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001

Tablo-10’da araştırmada öğrenim durumu değişkenine göre katılımcıların evlilik tutumları toplam puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu (p<0.05)

belirlenmiştir. Tablo-11’de anlamlı farkın kaynağına ilişkin Post Hoc Testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo-11.Öğrenim Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığı Tespit Etmek İçin Yapılan Post Hoc Testi Sonuçları

(I) Öğrenim Durumu		Ortalama Farkı (I-J)	p
İlköğretim	Lise	-1.439	0.505
	Önlisans	-2.501	0.272
	Lisans veya Lisans Üstü	-4.363	0.030*
Lise	İlköğretim	1.439	0.505
	Önlisans	-1.061	0.525
	Lisans veya Lisans Üstü	-2.924	0.023*
Ön Lisans	İlköğretim	2.501	0.272
	Lise	1.061	0.525
	Lisans veya Lisans Üstü	-1.862	0.205
Lisans ve Lisans Üstü	İlköğretim	4.363	0.030*
	Lise	2.924	0.023*
	Önlisans	1.862	0.300

*p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001

Post Hoc Testi sonuçlarına göre lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin ilköğretim ve lise mezunu bireylere göre evliliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Mevcut araştırmada evli ve bekâr bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarının demografik değişkenler doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin evli ve bekâr olma durumuna göre evlilik tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı, evli bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarının bekâr bireylere göre daha olumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde evli ve bekâr bireylere yönelik evlilik tutumlarıyla ilgili araştırma olmasa da Arıkan’ın (2019) çalışmasında romantik ilişkisi bulunan bireylerin, romantik ilişkisi bulunmayan bireylere göre evlilik tutumlarının daha olumlu olduğu bulgusuyla paralellik göstermektedir. Hızla gelişerek değişim gösteren dünyada bekâr bireylerin kendi ihtiyaç ve gereksinimlerinin daha önemli olduğu düşüncesini ön plana çıkarmalarının evliliğe ilişkin olumsuz tutumlara neden olabileceği düşünülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri ile Evlilik Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar değerlendirildiğinde, bireylerin cinsiyete göre evlilik tutumu puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Diğer bir deyişle, araştırmada yer alan katılımcıların cinsiyete göre evlilik tutumu puanları benzerlik göstermektedir. Aradaki fark anlamlı bulunmasa da erkeklerin kadınlara göre evlilik tutumunun daha olumlu olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu daha önce yapılan araştırmalarla paralellik göstermektedir. (Sönmez, 2022; Doğru, 2017; Larson vd., 1998; Memani, 2003; Valerian, 2001). Günümüzde

kadınların iş yaşamında daha çok yer almaları, kariyerlerine odaklanmaları, ailelerin evliliğe yönelik baskılarının eskiye oranla azalması, toplumsal cinsiyet eşitliğine atfedilen önemin artması ve kadına yönelik şiddet gibi durumların evliliğe yönelik tutumlarını negatif yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bahsedilen faktörler düşünüldüğünde erkeklerin bu değişimlerden daha az etkilenmesi ve geleneksel cinsiyet rollerine olan bağlılıkları dolayısıyla evliliğe yönelik tutumlarının kadın katılımcılara göre daha olumlu düzeyde olduğu düşünülebilmektedir. Ancak evlilik tutumunun zamana, toplumsal kriz ve gelişmelere açık bir olgu olduğu bu nedenle tutumların olumlu veya olumsuz yönde değişime açık olduğu unutulmamalıdır. Araştırmaya katılan bireylerin ebeveynlerinin medeni durumuna göre Evlilik Tutumları Ölçeği'nden aldıkları puanlar değerlendirildiğinde ebeveynleri ile birlikte olan bireylerin evlilik tutumlarının, ebeveynleri boşanmış bireylere göre daha olumlu olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan da anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla da paralellik göstermektedir (Maden 2015; Jennings vd., 1992; Kozuch ve Cooney 1995). Bireylerin evliliğe ilişkin ilk algıları önce kendi kök ailelerinde oluşur (Körük vd., 2023). Anne ve babanın boşanmış olması durumu çocuklar üzerinde yalnızlık, terk edilmişlik, aynı durumun kendi başına gelme korkusu, bireyin yakın ilişkilerden kaçınması ve dolayısıyla evlilik kurumuna karşı güvensizlik gibi problemlerin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir (Roper vd., 2020). Benzer şekilde Riggio ve Weiser (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışma sonucunda boşanmış ebeveynlere sahip bireylerin evliliğe ilişkin daha olumsuz tutumlara sahip oldukları belirtilmiştir. 41-50 yaş aralığındaki bireylerin evlilik tutumu toplam puanlarının 18-30 ve 31-40 yaş grubundaki katılımcılara oranla olumsuz olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yine anlamlı bir fark olmasa da 51 yaş üstü bireylerin evlilik tutumu toplam puanlarının genç bireylere göre düşük olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda Mahey ve Lewin'in (2007), ileri yaştaki insanların genç yaştakilere oranla evliliğe karşı tutumlarının olumsuz olduğu bulgusuyla mevcut sonuçlar paralellik göstermektedir. Bununla birlikte evlilik tutumu ile yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki olmadığı (Arıkan, 2019; Doğru, 2017; Larson vd., 1998; Tunç, 2019) sonucuna ulaşan araştırmalar da vardır. Araştırmaya katılan bireylerin sosyoekonomik düzeyleri ile Evlilik Tutumları Ölçeği'nden aldıkları puanlar değerlendirildiğinde, gelir durumunu orta düzey olarak belirten katılımcıların evlilik tutumları toplam puanlarının gelir durumunu düşük olarak belirten katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında kişilerin gelir düzeylerinin evlilik tutumunu etkilemediği sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır (Akyazı vd., 2022; Gürül, 2021). Günümüzde evliliğin getireceği ekonomik yükümlülük, birlikte vakit geçirmeye ayrılacak zaman ve imkânın azlığı konusundaki endişeleri artırdığı düşünüldüğünde, düşük gelire sahip bireylerin evliliğe karşı yüksek geliri olan bireylere göre daha negatif bir tutum sergileyebileceği sonucuna ulaşılabilmektedir. Benzer şekilde Fiskin ve Sarı (2021) tarafından gençlerin evliliğe ve çocuk sahibi olmaya yönelik tutumlarının incelendiği araştırmada sosyoekonomik faktörlerin geleceğe yönelik alınabilecek kararlarda olumsuz etkiler oluşturabileceği aktarılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin öğrenim durumları ile Evlilik Tutumları Ölçeğinden almış oldukları toplam puanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Lisans ve lisansüstü mezunu bireylerin

evlilik tutumlarının ilköğretim ve lise mezunu bireylerin evlilik tutumlarından daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça evlilik tutumu toplam puan ortalamalarının da arttığı görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Sönmez'in (2022) 18-29 yaş aralığında bulunan bekâr bireylerin evlilik tutumu ve evlilik kaygılarını incelediği araştırmasında eğitim düzeyi ile evlilik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulgusundan farklılık göstermektedir. Bu durumun nedeni olarak üniversite yaşamının insana sorumluluk alma, finansal özgürlüğe sahip olma, iletişim ve problem çözme konularında bir vizyon kazandırdığı düşünüldüğünde yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin evliliğe yönelik daha olumlu tutum oluşmasına neden olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda mevcut araştırma sonucunda evli ve bekar bireylerde medeni durum, ebeveyn medeni durumu, yaş, sosyo-ekonomik düzey ve öğrenim düzeyi değişkenlerinin istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ve çalışma durumu değişkenleri açısından yapılan incelemelerde ise ortaya çıkan fark anlamlı düzeyde değildir.

Öneriler

Bu çalışmada evli ve bekâr bireylerin evlilik tutum düzeyleri cinsiyet, ebeveyn medeni durumu, çalışma durumu, yaş, eğitim ve sosyo-ekonomik düzey açısından incelenmiştir. Betimsel tarama yöntemiyle yapılan bu çalışmada önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Daha geniş kapsamlı çalışma olması için deneysel ve yordayıcı tekniklerin kullanıldığı evlilik tutumlarına ilişkin araştırmalar planlanabilir. Ayrıca bu araştırma boşanmış ebeveyne sahip bireylerin evlilik tutumlarının olumsuz olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bu nedenle benzer sorunlara sahip bireylerin aile danışmanlığı veya grupla psikolojik danışma desteği alması konusunda destek sağlanması, üniversiteler ve çeşitli kurumlar tarafından genç yetişkinlere "evlilik ve aile yaşamı" konusunda bilinçlenmelerini sağlayacak eğitim içeriklerinin üretilmesi, bu içeriklerin kitle iletişim araçlarıyla bireylere ulaştırılması, bireylerin evliliğe karar vermeden önce evlilik öncesi psikolojik danışma konusunda ücretsiz yardım almaları konusunda destek sağlanması önerilebilir.

Kaynakça

- Akyazı, K.G., Çıtak, Ş. & Tosun, C. (2022). Evlilik tutumunun bir yordayıcısı olarak evlilik rol beklentileri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 931-948.
- Arıkan, G. (2019). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında toplumsal cinsiyetin ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğru, D. (2017). *Algılanan anne baba tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duran, Ş. (2010). *Evlilik öncesi ilişki geliştirme programının romantik ilişkiler yaşayan üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, çatışma iletişim tarzları ve ilişki istikrarları üzerine etkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Fiskin, G., & Sari, E. (2021). Evaluation of the relationship between youth attitudes towards marriage and motivation for childbearing. *Children and Youth Services Review*, 121, 105856.
- Gürül, S. (2021). *Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jennings, A.M., Salts, C., & Smith, T.A. (1992). Attitudes toward marriage. *Journal of Divorce and Remarriage*, 17(1/2), 67-80.
- Kalaycı, Ş. (2016). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (7. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kalkan, M. (2012). *Evlilik öncesi psikolojik danışma* (ss.2-10). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karabacak, A., Çiftçi, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*. 36(2), 25-43.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi* (11. baskı) Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kozuch, P., & Cooney, T. M. (1995). Young adults' marital and family attitudes: The role of recent parentel divorce and family and parental conflict. *Journal of Divorce and Remarriage*, 23(3-4), 45-62.
- Körük, S., Kurt, A.A., Karababa, A. (2023). Evliliğe türkçe atıflar: köken ailenin işleyişi ve algılanan ebeveynliğin rolü. *Uluslararası Sistemik Terapi Dergisi*, 34(1), 1-20.
- Larson, J., Benson, M.J., Wilson, S.M., & Medora, N. (1998). Family of origin influences on marital attitudes and readiness for marriage in late adolescents. *Journal of Family Issues*, 19(6), 750-768.
- Maden, H. (2015). *Anne babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evlilik tutumunun karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Memani, P. (2003). *A comparative study of the marital attitudes of students from divorced, intact and single-parent families*. Yüksek Lisans Tezi, University of the Western Cape, Western Cape. South Africa.
- Nazlı, S. (2020). *Evlilik ve aile psikolojik danışmanlığı*. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Öz-Soysal, F.S., Uz-Baş, A. ve Aysan, F. (2016). Evlilik Tutumu Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1951-1964.
- Riggio, H.R., & Weiser, D.A. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships. *Personal relationships*, 15(1), 123-140.
- Roper, S.W., Fife, S.T., & Seedall, R.B. (2020). The intergenerational effects of parental divorce on young adult relationships. *Journal of Divorce & Remarriage*, 61(4), 249-266.

- Sönmez, N. (2022). *Evlenmemiş genç bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları evlilik tutumları ve evlilik kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tan, H. (1976). Psikolojik danışma ve evlilik sorunları. *İstanbul Üniversitesi Tıbbi Psikoloji Çalışmaları*. Cilt.12, s.98.
- Tunç, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turgut, M. (2015). *Türkiye’de evlilik tercihleri*. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Araştırma ve Politika Serisi Yayın No: 20. Ankara: ProVest Danışm Yayın.
- Valerian, A. (2001). *The relationship between family of origin processes and attitudes towards marriage and likelihood to divorce among college students*, Doktora Tezi, Seton Hall University, South Orange, New Jersey, USA.
- Yıldırım A., Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.